Dosarul nr.3-1935/2020
12-2-21345-13042019

H O T Ă R Â R E
În numele Legii

05.06.2024 mun.Chişinău

Judecătoria Chişinău, Centru,
Preşedintele şedinţei, judecător Liudmila Holevițcaia,
Grefier Maria Meșter,

examinând în ședința de judecată publică acțiunea în contencios administrativ a reclamantului ***** împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Marelui Stat Major al Armatei Naționale privind contestarea actului administrativ defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

c o n s t a t ă:

Argumentele participanților la proces:

Reclamantul - *****, la data de 14.01.2019, s-a adresat în judecată cu cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și împotriva Marelui Stat Major al Armatei Naționale privind repararea prejudiciului cauzat, prin care a formulat următoarele cerințe:

- încasarea din contul pârâtului în beneficiul reclamantului a ajutorului material neacordat a compensațiilor neatribuite şi a pensiei neatribuite în sumă de 388948,57 lei;
- obligarea pârâtului la repararea prejudiciului moral cauzat prin încasarea în beneficiul reclamantului a echivalentului bănesc în sumă de 100 mii lei;
- încasarea din contul pârâtului în beneficiul reclamantului şi a tuturor cheltuielilor de judecată;

În argumentarea acțiunii depuse, reclamantul ***** participant la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl solicită soluționarea problemei ce ține de înlăturarea neechității, care a avut loc în raport cu reclamantul. Explică că, de multe ori a intervenit la Comisariatul Militar Soroca pentru a obține legitimația de participant la lichidarea avariei de la Cernobîl, dar a obținut-o cu întârziere numai în urma Hotărârii Judecătoriei Chișinău.

Menţionează reclamantul că, pe parcursul acestor ani, în baza art.4 din Legea nr.909 din 30.01.1992, este stipulat „Cetățenii Republicii Moldova au dreptul la despăgubiri pentru prejudiciu adus sănătății în urma catastrofei de la Cernobîl, la asistenta medicală avantajoasă, la compensații şi înlesniri pentru lucrul pe teritorii poluate cu substanțe radioactive(...). Statul garantează respectarea drepturilor cetățenilor, stabilite de prezentul articol.” Toți participanții au beneficiat din partea Statului de ajutor. Solicită obținerea cu întârziere a acestor indemnizații şi

recalcularea pentru anii care nu i-a primit. Menționează că, dacă legitimația i-ar fi fost înmânată la timp, aceste probleme nu ar fi fost să fie.

În Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea generală a ONU, art.8 este stipulat: „Orice persoană are dreptul să se adreseze în mod efectiv instanțelor judiciare competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituție sau prin lege”, iar în Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, adoptată la Roma, în art.13 se prevede: „Orice persoană, ale cărei drepturi şi libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar şi atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale”.

Având în vedere faptul că, Casa Teritorială pentru Asigurări Sociale a eliberat şi eliberează participanților compensații, înlesniri şi pensii numai după prezentarea legitimației, iar eliberarea legitimației reclamantului a fost tergiversată de Marele Stat Major al Armatei Naționale al Republicii Moldova (Hotărârea Judecătoriei Centru din Chişinău din 25.06.2016, menținută de Decizia Curţii de Apel Chişinău din 27.10.2016, prin care Marele Stat Major al Armatei Naționale a fost obligat să elibereze legitimația de participant la lichidarea consecințelor catastrofei de la CAE Cernobîl şi hotărârea irevocabilă a Judecătoriei Centru din 02.02.2018, care i-a fost înmânată pe 13.09.2018, menținută de Decizia Curţii de Apel Chişinău din 05.06.2016 şi Curtea Supremă de Justiție, pe 21.11.2018, prin care Marele Stat Major al Armatei Naţionale a fost obligat de a elibera Certificatul de participant la lichidarea urmărilor şi consecințelor avariei CAE Cernobîl în perioada *****(Certificatul ***** din 22.11.2018 i-a fost înmânat pe 13.12.2018), solicită să-i fie atribuite toate compensațiile, îndemnizațiile, pensia şi înlesnirile ce i se cuvin, conform Legii nr.909 din 30.01.1992.

Astfel, în baza Legii privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl ***** din 30.01.1992 (*****), persoanele care au participat la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl beneficiază de protecţie socială şi de dreptul la recuperarea prejudiciului, la primirea compensațiilor şi înlesnirilor. Solicită reclamantul să-i fie eliberată toată suma, de care ar fi trebuit să beneficieze, începând cu anul de când au început a fi atribuite aceste compensații.

Remarcă că, la moment Casa Teritoriala de Asigurări Sociale Soroca îi achită careva îndemnizații, dar nu şi cele care trebuiau achitate anterior, iar pensia i s-a fost refuzat a fi atribuită, motivând ca nu are actele necesare. Începând cu ianuarie 2019 pensia a început să-i fie eliberată. Legitimația şi hotărârea instanței de judecată nu au servit ca acte necesare pentru atribuirea pensiei anterior, dar numai pentru îndemnizații. Consideră că Legea s-a aplicat selectiv.

Accentuează reclamantul că nu este greșeala acestuia că legitimația i-a fost eliberată pe 28.06.2017 și hotărârea irevocabilă a Judecătoriei Centru din 02.02.2018, i-a fost adusă la cunoștința pe 13.09.2018, certificatul care confirmă perioada i-a fost eliberat doar pe 13.12.2018.

Mai invocă reclamantul că, la multiplele adresări orale la Comisariatul militar Soroca, începând cu noiembrie 1988 şi până în septembrie 2013, primea numai răspunsuri negative şi nu se confirmă participarea reclamantului la lucrările de lichidare a consecințelor avariei de la CAE Cernobîl. ***** comunică că a apelat repetat, deja în scris, pe 18 septembrie 2013 la Comisariatul militar Soroca, pentru a confirma participarea în cadrul unității militare *****de pe 01.08.87 până pe 30.08.1987, la lucrările de dezactivare a tehnicii şi la lucrări de cartografiere. Toate actele au fost prezentate și analizate de instanța de judecată.

Invocă că, Casa Teritorială de Asigurări Sociale a avut o abordare selectivă în aplicarea

legislației. Toate indemnizațiile, au început să-i fie eliberate din data depunerii cererii, confirmarea este în răspunsul *****din 21 iulie 2017 a doamnei Vicepreședinte *****, a Casei Naţionale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, în baza legitimației, iar deja în stabilirea pensiei i s-a refuzat atunci, argumentând că nu are acte ce ar confirma participarea reclamantului la lichidarea avariei de la Cernobîl. Decizia privind Refuzul stabilirii pensiei ***** din 03.07.2017 a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Soroca.

***** invocă că, a încercat de câteva să obțină informația, în care legislație este stipulat că în afară de Legitimație, mai este necesar de a prezenta şi un Certificat, care confirmă perioada. Toate răspunsurile au fost superficiale, fără de a face trimitere concretă la Lege, (Demersul din ***** adresat Șefului Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Soroca, înregistrat cu ***** din *****), iar în cele din urmă i s-a recomandat de a apela în instanţa de judecată, dacă nu îl satisface răspunsul. (Răspunsul *****din 19.09.2017 al Șefului DG CTAS Soroca şi răspunsul ***** ***** din 04.10.2018 a Comisiei protecţie socială, sănătate şi familie a Parlamentului Republicii Moldova).

Menționează că, persoanelor indicate în punctele 1-3 al art.6 din Legea nr.909 din 30.01.92 li se eliberează legitimații şi insigne de participanți la lichidarea urmărilor avariei de la C.A.E.Cernobîl, ce adeveresc dreptul la înlesnirile prevăzute de art.7 şi art.8 ale legii sus nominalizate. Elaborarea legitimațiilor şi a insignelor se efectuează de către ministerele, departamentele, comisariatele militare respective şi de organele de muncă şi producție socială. Persoanele oficiale poartă răspundere pentru încălcarea modului şi a regulilor de întocmire şi eliberare a legitimațiilor şi insignelor sus numite în conformitate cu legislația în vigoare.

Reclamantul solicită ca instanţa să oblige pârâtul să achite toate plățile ce i se cuvin, conform Legii nr.909 din 30.01.1992 şi în baza răspunsului ***** din 13.10.14 al Casei Naţionale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, și a răspunsului ***** din 13.10.2014 al domnului Vicepreședinte ***** al Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, și a răspunsului *****din 21 iulie 2017 a doamnei Vicepreședinte *****, a Casei Naţionale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, a răspunsului ***** din 14.03.2017 al domnului vicepreședinte *****, al Casei Naţionale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, a răspunsului *****nr.***** nr***** din 24.03.2017 al doamnei Președinte ***** a Casei Naţionale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, Răspunsul ***** ***** din 04.10.2018 a Comisiei protecţie socială, sănătate şi familie a Parlamentului Republicii Moldova, a răspunsului ***** din 09.10.2018 al Vicepreședintelui *****, al Casei Naţionale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, a scrisorii ***** din 05.06.2017 a contabilității Colegiului Tehnic Agricol din Soroca.

Indică reclamantul că, în art.4 din Legea nr.909 din 30.01.1992, este stipulat: „Cetățenii Republicii Moldova au dreptul la despăgubiri pentru prejudiciu adus sănătății în urma catastrofei de la Cernobîl, la asistență medicală avantajoasă, la compensații şi înlesniri pentru lucrul pe teritorii poluate cu substanțe radioactive(...). Statul garantează respectarea drepturilor cetățenilor, stabilite de prezentul articol.”

Mai invocă reclamantul că, în baza art.8 p.14 al art.7 din Legea nr.909 din 30.01.1992, în conformitate cu calculele contabilității Colegiului Tehnic Agricol din Soroca, informația ***** din 05.06.2017, pentru recuperarea a 14 zile calendaristice pentru concediul adăugător neatribuit dlui ***** mijloacele necesare constituie 46061,49 lei.

Astfel, în baza răspunsului ***** din 18 iulie 2017 de la Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova: - ajutorul material unic anual la însănătoșire din 2001 până în 2016, constituie 36 162,6 lei; - compensația în schimbul biletului de tratament din 2001 până în

2016, constituie 65 380 lei; - compensația în schimbul biletului de tratament al fiicei, născute la ***** constituie 32 728 lei; - mărimea compensației bănești lunare, în schimbul asigurării cu produse alimentare şi suplimente alimentare, începând cu 22.10.2008 şi până în luna mai 2017 constituie 53 535,2 lei; - recalcularea pensiei din 16 august 2016 până în septembrie 2018, constituie 155081,28 lei.

Mai menţionează reclamantul că, aici nu sunt luate în calcul ajutoarele, compensațiile şi indemnizațiile, care trebuiau atribuite pentru perioada de nouă ani, din anul 1992 şi până în 2001 şi nici nu s-a racordat la cursul valutar existent de atunci.

Reclamantul își întemeiază acțiunea pe dispoziţiile art.art.8, 9, 14, 279, 1404, 1398, 1414 din Codul civil, art.art.84 alin.(l) lit.a), 166, 167 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.1422 alin.(1) Codul civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de legislație, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

În atare împrejurări, deoarece repararea prejudiciului moral în acest caz este prevăzută de legislație, odată ce norma de drept enunțată reglementează expres dreptul la dauna morală al persoanei prejudiciate, consideră ca pârâtul urmează a fi obligat la plata despăgubirilor morale.

Invocă reclamantul că este o persoană publică, este „Cetățean de Onoare" al orașului Soroca, Decizia Consiliului Orășenesc Soroca ***** din 30 octombrie 2014; este consilier raional, Legitimația de Consilier Raional *****eliberată pe 26.06.2015; savant recunoscut de comunitatea științifică internațională - decorat cu bronz, argint şi aur la Campionatele științifice Euro-Asiatice din Marea Britanie, de International Academy of Sciences and Higer Educaţional London, Great Britanic în 2011; i-a fost decernată Diploma „SCIENTIFIC PROGRESS,, în 2012 - Diploma „SOPHIST,, , în 2012 - Diploma „SCIENTIFIC THOUGHT LEADER,, (gisap.eu/ru/node/1006); la Campionatul Ştiinţific Analitic Euro-Asiatic a obţinut în 2013 „Bronz" (Economic Sciences and Management) şi „Bronz"(Pedagogical Sciences), "Bronz"(Psychological Sciences); "Aur" "(Sociological Sciences; este Expert International în Pedagogie, Certificat atribuit de Academy of Sciences and Higer Education London. Menționează că, demonstrat performanță şi a promovat imaginea Republicii Moldova în mediul științific din Europa. I-a fost decernată cea mai înaltă distincție a Academiei de Științe a Moldovei, Diploma de Onoare şi cea mai înaltă distincție a Guvernului Diploma De Excelență de gradul Unu. Posedă certificate de drept de autor, Seria *****şi seria *****din 4.09.2002 şi, respectiv, 8.08.2003, eliberate de Agenţia de Stat pentru Drepturile de Autor, fiind participant la Simpozioane internaționale din 13 tari. Activitatea managerială constituie 21 ani. Ministerul Educației, pentru rezultatele obținute i-a atribuit reclamantului gradul Managerial Superior; este posesor al Diplomei de Onoare a Ministerului Educației, a Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare, a Comitetului Olimpic şi luând act de faptul că pentru contribuția adusă la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl, a fost decorat de Ucraina cu Ordinul „Crucea Cernobîl: Bărbăție, Onoare, Umanitate", Seria ВГО***** din 22.04.2005, Medalia „În amintirea despre lichidarea catastrofei la CTE din Cernobîl, 2011, Insigna „Participant la lichidarea consecințelor avariei SAEC,, 2013, Ordinul „Crucea lichidatorului,, de categoria întâi, Medalia „Aniversarea de 30 de ani,, de categoria întâi, Ordinul „Steaua Pentru merite,, de categoria întâi, Ordinul „Steaua Pentru Bărbăție", de categoria întâi, Ordinul „Onoare, Respect, Memorie,, ***** Decizia ***** din 25.04.2016 a Consiliului Asociației Ucrainene „Afgnezi din Cernobîl", Medalia „Lichidarea avariei la CTE din Cernobîl, Medalia „Veteran,, în memoria catastrofei de la Cernobîl, multe Diplome şi Gramote. Conducându-se de prevederile art.1423 al Codului civil

al Republicii Moldova solicită recuperarea de la pârât a prejudiciu moral în valoare de 100 000 lei.

Ulterior, urmare a discuțiilor juridice realizate de către instanța de judecată în temeiul art.219 alin.alin.(2), (4) Cod administrativ, în vederea înlăturării greșelilor de formă ale cererii de chemare în judecată, prin intermediul cancelariei Judecătoriei sediul Râșcani, la 28.06.2023 din partea avocatului Dragoș Bogatu a fost depusă cerere de concretizare a pretențiilor, prin care cerințele acțiunii au fost formulate în felul următor:

- anularea răspunsurilor Casei Naționale de Asigurări Sociale *****din 12.05.2020 și***** din 26.05.2021, precum și răspunsului Marelui Stat Major al Armatei Naționale ***** din 15.06.2021 la cererea prealabilă semnală de *****, cu recunoașterea drepturilor pretinse: la pensie neatribuită și neplătită pentru perioada ***** septembrie 2018; la indemnizații, compensații, ajutoare materiale pentru aceeași perioadă; la suma penalității de întârziere a plății(dobânda); la achitarea taxei pentru studii a fiicei;
- obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale și a Marelui Stat Major al Armatei Naționale să compenseze în mod solidar prejudiciul material în sumă totală de 1 476 178, 67 lei, constituit din: a) 888 297,84 lei, ce constituie suma pensiei neatribuite și neplătite pentru perioada 16.08.2016 - septembrie 2018 și suma neplătită ca indemnizații, compensații, ajutoare materiale pentru aceeași perioadă; b) 479 680,83 lei, ce constituie suma penalității de întârziere a plății(dobânda); c) 108 200 lei, ce constituie taxa pentru studii a fiicei;
- obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale și a Marelui Stat Major al Armatei Naționale la compensarea în mod solidar a prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei;
- compensarea cheltuielilor de judecată din contul ambilor pârâți;

În cadrul ședințelor de judecată, reclamantul ***** și reprezentantul său, avocatul Dragoș Bogatu, împuternicit în baza mandatului avocațial ***** din 10.06.2023 au susținut acțiunea în contencios administrativ în sensul formulat în cererea de concretizare și modificare a pretențiilor din 28.06.2023 și au solicitat admiterea acesteia, reiterându-și argumente expuse în scris.

Pârâtul - Casa Națională de Asigurări Sociale, nu a recunoscut acțiunea reclamantului ***** și a solicit respingerea acesteia ca neîntemeiată.

În argumentarea poziției sale instituționale, în referința prezentată instanței, autoritatea publică pârâtă a menționat că, potrivit documentelor dosarului de pensionare s-a constatat că reclamantul, la data 24.05.2017, a depus cerere la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Soroca (CTAS Soroca), prin care a solicitat acordarea pensiei pentru limită de vârstă conform Legii nr.909/T 9S privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de Cernobîl.

Prin decizia ***** din 06.06.2017 emisă de CTAS Soroca, s-a respins cererea reclamantului privind stabilirea pensei pentru limita de vârstă, deoarece conform documentelor prezentate nu se confirmă raportarea reclamantului la persoanele enumerate la alin.14 alin.(1) al Legii nr.909/1992.

La data de 17.09.2018 reclamantul a depus la CTAS Soroca cerere și documentele necesare ce a confirmat statutul de participare la lucrările de lichidare a urmărilor avariei de la C.A.E Cernobîl în zona de înstrăinare, prin care a solicitat acordarea pensei pentru limita de vârstă conform Legii nr.909/1992

Prin decizia *****, aprobată la data de 20.11.2018 de CTAS Soroca, reclamantului i s-a stabilit, începând cu 17.09.2018, pensei pentru limita de vârstă în temeiul art.14 alin.(1) al Legii nr.909/1992.

Astfel, CNAS apreciază ca fiind neîntemeiate pretențiile reclamantului din acțiune potrivit cărora se solicită obligarea pârâtului să-i compenseze prejudiciul material în sumă de 192471,28 lei, constituit din ½ din suma pensei neatribuite și neplătite pentru perioada 16.08.2016 - septembrie 2018 și ½ din suma neplătită ca indemnizații, compensații, ajutoare materiale pentru aceleași perioade.

Atrage atenție că conform prevederilor art.14 alin.(1) al Legii nr.909/1992:

1. Cetățenii (îndreptați temporar sau trimiși în delegație), care au participat în anii ***** la lucrările de lichidare a urmărilor avariei de la C.A.E Cernobîl în zona de înstrăinare, precum și militarii, lucrătorii organelor afacerilor interne și supușii militari recrutați în cantonamente speciale, acei care și-au satisfăcut în această perioada serviciul în Forțele Armate, în trupele și organele Comitetului pentru Securitatea Statului, în trupele de interne și cele de căi ferate, în alte formațiuni militare și au fost atrași la lucrările de lichidare a urmărilor avariei în cauză din zona de înstrăinare au dreptul la pensie: bărbații la atingerea vârstei de 50 ani, având vechimea în muncă de cel puțin 20 ani, indiferent de durata lucrului (serviciului) în zona de înstrăinare; femeile, la atingerea vârstei de 45 ani, având vechimea în muncă de cel puțin 15 ani, indiferent de durata lucrului (serviciului) în zona de înstrăinare.

2. Cetățenii (îndreptați temporar sau trimiși în delegație), care s-au îmbolnăvit de boală profesională, legată de iradierea în timpul participării la lucrările de lichidare a urmării avariei de la C.A.E. Cernobîl în zona de înstrăinare au dreptul la pensie: bărbații, la atingerea vârstei de 50 ani, având vechimea în muncă de cel puțin 20 ani, indiferent de durata lucrului în zona de înstrăinare; femeile, la atingerea vârstei de 45 ani, având vechimea în muncă de cel puțin 15 ani, indiferent de durata lucrului în zona de înstrăinare.

3. Cetățenii (îndreptați temporar sau trimiși în delegație) care au participat în anul 1988 la lucrările de lichidare a urmărilor avariei de la C.A.E Cernobîl în zona de înstrăinare, precum ți militarii, lucrătorii organelor afacerilor interne și supușii militari recrutați în cantonamente speciale , acei care și-au satisfăcut în această perioada serviciul în Forțele Armate, în trupele și organele Comitetului pentru Securitatea Statului ,în trupele de interne și cele de căi ferate în alte formațiuni militare și care au fost atrași la lucrările de lichidare a urmărilor avariei în zona de înstrăinare au dreptul la pensie: bărbații, la vârsta de 55 ani, având vechimea în muncă de cel puțin 25 ani, indiferent ele durata lucrului (serviciului) în zona de înstrăinare; femeile, la atingerea vârstei de 50 ani având vechimea în muncă de cel puțin 20 ani, indiferent de durata lucrului (serviciului)în zona de înstrăinare;

4. Pensiile pentru limită de vârstă pentru cetățenii enumerați în prezentul articol se calculează în conformitate cu Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat.

5. Plata pensiilor pentru limita de vârstă, inclusiv pensionarilor care lucrează, se efectuează în mărime deplină.

Precum s-a evidențiat mai sus, cererea și documentele necesare pentru stabilirea pensei conform art.14 alin.(1) al Legii nr.909/1992, au fost depuse de reclamant la data de *****Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii nu prevede și nu admite stabilirea pensei de la o dată anterioară depunerii cererii și documentelor necesare în acest sens.

În același context remarcă că potrivit art.7 alin.(14) al Legii nr.909/1992, persoanele

indicate în pct.1 al art.6 din prezenta lege au dreptul de a beneficia de concediu anual în perioada ce le convine, precum și a primi un concediu adăugător de 14 zile calendaristice cu păstrarea salariului.

Prin Hotărârea Guvernului nr.1419 din 15.12.2006 a fost aprobat Regulamentul privind modul de acordare și plată a concediului suplimentar pentru unele categorii de persoane.

Potrivit pct.5 al Regulamentului, cererea, împreună cu documentele menționate mai sus, se depune la locul de muncă până la 31 decembrie al anului respectiv. pct.6 stipulează că angajatorul va calcula, în termen de 3 zile de la data primirii cererii, suma necesară pentru plata concediului suplimentar. Certificatul pentru fiecare beneficiar, autentificat în modul stabilit, cu specificarea datelor personale ale beneficiarului numărul buletinului de identitate, numărul legitimației, suma necesară pentru plata concediului suplimentar (anexa nr.1 la prezentul Regulament), și copia ordinului de acordare a concediului suplimentar se eliberează solicitantului. Pct.7 indică că solicitantul depune la Casa teritorială de asigurări sociale de la locul de trai cererea privind plata pentru concediul suplimentar, certificatul cu suma fixă pentru plată și copia ordinului de acordare a concediului suplimentar.

Astfel, precum s-a constatat reclamantului i s-a calculat concediul suplimentar de 14 zile calendaristice, începând cu anul 2017. Până în anul 2017 reclamantul nu a depus vreo cerere și documentele necesare privind acordarea concediului menționat. În asemenea condiții, nu există temei pentru calcularea și achitarea concediului suplimentar de 14 zile calendaristice anterior anului 2017, deoarece cadrul legal nu admite o asemenea posibilitate.

În conformitate cu art.10 al Legii nr.909/1992, persoanele indicate în pct.2 al art.6 din prezenta lege li se plătește anual un ajutor material unic pentru însănătoșire în mărime de un salariu mediu lunar pe republică pentru anul precedent.

Prin Hotărârea Guvernului nr.1474 din 30.12.2016 a fost aprobat Regulament privind modul de stabilire și plata ajutorului material unic pentru însănătoșire persoanelor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la C.A.E Cernobîl, persoanelor cu dizabilități a căror dizabilitate e în legătură cauzală cu catastrofa de la Cernobîl, precum și a ajutorului material unic pentru întremarea colaboratorilor subdiviziunilor de risc deosibit, care au devenit peroane cu dizabilități.

Conform pct.5 din Regulamentul nominalizat, ajutor material unic se stabilește și se achită o dată pe an și nu se recalculează pentru anul stabilit.

Potrivit pct.6 din Regulament, dreptul la ajutor material unic se stabilește de către casele teritoriale de asigurări sociale de la locul permanent de trai în baza cererii depuse ce către beneficiar sau de reprezentantul legal al acestuia.

Pct.8 din același Regulament prevede că, cererea cu documentele necesare se depune la casa teritorială de asigurări sociale de la locul de trai anual până 31 decembrie inclusiv al anului respectiv. În cazul prezentării cererii și a documentelor necesare după expirarea termenului de 31 decembrie a anului în curs, stabilirea și plata ajutorului material unic pentru anul respectiv nu se efectuează.

Precum s-a constatat, reclamantului, începând cu anul 2017, ca persoană care cade sub incidența pct.2 al art.6 din Legea nr.909/1992, în baza cererilor depuse i s-a stabilit și s-a achitat o dată pe un ajutor material unic pentru însănătoșire.

Astfel, solicitarea reclamantului din acțiunea privind achitarea ajutorului material unic pentru însănătoșirea anterior anului 2017, nu are temei de admitere, deoarece pentru anii respectivi reclamantul nu a depus cereri cu documentele necesare. Regulamentul sus menționat

exclude posibilitatea stabilirii și achitării ajutorului material unic pentru însănătoșire în lipsa cererii și documentelor confirmative, precum și depunerea acestora după expirarea termenului de 31 decembrie a anului în curs.

În conformitate cu art.8 al Legii nr.909/1992, persoanele menţionate la pct.2 al art.6 din prezenta lege au de dreptul de a fi asigurate anual, în mod prioritar cu biletele gratuite(în cazul indicațiilor medicale) la instituțiile balneo-sanatoriale, aflate pe teritoriul republicii, precum și la sanatoriile amplasate pe teritoriul Ucrainei „Moldova”(Odessa), ”Moldova”(Truscaveț), „Sănătatea, „Serghei Lazo” și ”Zolotaia niva” (Sergheevca), iar în cazul în care procurarea biletelor a imposibilă, de a primi o compensație bănească în mărimea costului mediu al unui biletelor e imposibilă, de a primi o compensație bănească în mărimea costului mediu al unui bilet, în condițiile stabile de Guvern.

Prin Hotărârea Guvernului nr.1152 din 13.10.2008 a fost aprobat Regulamentul privind modul de asigurare cu bilete gratuite de tratament în instituțiile balneo-sanatoriale și de plată a compensației bănești, în schimbul biletelor, persoanelor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl și colaboratorilor subdiviziunilor de risc deosebit, care s-au îmbolnăvit de boală actinică sau au devenit persoane cu dizabilități.

Potrivit pct.10 al Regulamentului, anual, până la data de 25 ianuarie a anului respectiv, persoanele (temporar îndreptate sau trimise în delegație), care au participat la lichidarea consecințelor avariei în zona de înstrăinare sau la alte lucrări la C.A.E Cernobîl, pentru a beneficia de bilete, prezintă la Casa Teritorială de Asigurări Sociale de la locul de trai cererea pentru eliberarea biletului cu setul de documente enumerat la același pct.10.

Conform pct.23 al Regulamentului, în cazul în care nu este posibilă procurarea și acordarea biletului conform profilului instituției balneo-sanatoriale recomandate, persoanele specificate la punctele 2-6 ale prezentului Regulament au dreptul la o compensație bănească în mărimea costului mediu al unui bilet, începând cu trimestrul doi al anului în curs.

La fel, pct.25 prevede că, compensația pentru persoanele specificate la punctele 2-6 ale prezentului Regulament se stabilește în baza cererii și documentelor depuse de către beneficiar, în conformitate cu pct.10 și, după caz, pct.11, la CTAS de la locul de trai.

Totodată, potrivit pct.13 al Regulamentului, în cazul prezentării documentelor după expirarea termenului de 31 decembrie a anului în curs, eliberarea biletului sau plata compensații bănești pentru anul respectiv nu se efectuează.

Astfel, precum s-a constatat, reclamantul în anul 2018, în baza cererii depuse cu documentele necesare, a beneficiat de bilet de tratament balneo-sanatorial, în anul 2019 a beneficiat de compensație bănească în mărime costului mediu al unui bilet de tratament balneo-sanatorial.

Având în vedere că până în anul 2018, reclamantul nu a depus cereri cu documentele necesare pentru acordarea biletului de tratament, temei legal pentru stabilirea compensațiile bănești pentru anii precedenți, nu este.

De asemenea explică pârâtul că, în conformitate cu art.13 al Legii nr.909/1992, în scopul asigurării protecției sociale, a asistenței medicale și a însănătoșirii, copiilor născuți după 26 aprilie 1986, unul din părinții cărora a avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, precum și a copiilor evacuați din zona de înstrăinare li se acordă până la vârsta de 18 ani, asigurare anuală cu bilete gratuite (în cazul indicaților medicale) la instituțiile balneo-sanatoriale și la alte instituții de fortificare a sănătății, iar în cazul în care procurarea biletelor nu este posibilă ei primesc o compensație bănească în mărimea costului mediu al unui bilet, în condițiilor stabilite de Guvern. Documentele necesare pentru primirea biletelor menționate se

depun până la data de 31 decembrie a anului respectiv. În cazul prezentării documentelor după expirarea termenului fixat, eliberarea biletelor sau plata compensațiilor bănești pentru anul expirat nu se efectuează.

Reprezentantul pârâtului atrage atenție instanței de judecată că careva cereri cu documentele necesare din partea reclamantului privind asigurarea anuală cu bilete gratuite la instituțiile balneo-sanatoriale sau compensație bănească în mărimea costului mediu al unui bilet, potrivit art.13 indicat, nu au fost depuse la casa teritorială.

Potrivit art.7 alin.(13) al Legii nr.909/1992, persoanele indicate în pct.1 art.6 din prezenta lege au dreptul de a fi asigurate, conform normelor, cu produse alimentare și cu suplimente alimentare, ce contribuie la eliminarea din organism radionuclizilor, fiind repartizate la magazinele respective, sau de a beneficia compensație bănească lunară în condițiile stabilite de Guvern.

Prin Hotărârea Guvernului *****89 din 22.10.2008 a fost aprobat Regulamentul privind modul de stabilire și plată a compensației bănești lunare în schimbul asigurării cu produse alimentare și suplimente alimentare.

Menţionează pârâtul că, conform pct.5 al Regulamentului, compensația bănească se stabilește începând cu luna în care a fost depusă cererea cu toate documentele necesare persoanelor menţionate în punctul 2 al prezentul regulament.

Informează instanța de judecată că, cererea și documentelor necesare pentru stabilirea compensației bănești lunare în schimbul asigurării cu produse alimentare și suplimente alimentare, au fost depuse de reclamant la casa teritorială la data de 23.05.2017, respectiv, din luna mai 2017 acesta a beneficiat de compensația menționată. Evidențiază că, Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1189 din 22.10.2008, nu admite stabilirea și achitarea compensației bănești lunare în schimbul asigurării cu produse alimentare și suplimente alimentare, anterior depunerii cererii și documentelor necesare în acest sens.

Sintetizând cele expuse, menționează că pretențiile invocate de către reclamant în cererea de chemare în judecată sunt integral neîntemeiate.

Ulterior, prin intermediul cancelariei Judecătoriei sediul Râșcani, la data de 13.07.2023, pârâtul a depus o referință suplimentară, prin care invocă inadmisibilitatea acțiunii reclamantului în conformitate cu art.207 alin.(2) lit.e), f) Cod administrativ.

În cadrul ședințelor judecătorești, reprezentantul pârâtului, Alexandru Taran, împuternicit în baza procurii ***** din 05.01.2024 a solicitat respingerea acțiunii; la fel, a susținut și cererea de inadmisibilitate depusă, reiterându-și argumentele expuse în scris, în referința prezentată instanței.

Pârâtul - Marele Stat Major al Armatei Naționale, nu a recunoscut acțiunea reclamantului ***** și a solicit respingerea acesteia, invocând netemeinicia cerințelor pretinse.

În referința prezentată instanței, autoritatea publică pârâtă a menționat că, la data de 14.01.2019, ***** a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Marelui Stat Major al Armatei Naționale, prin care a solicitat admiterea cererii, încasarea în beneficiul său a ajutorului material neacordat, a compensațiilor neatribuite și a pensiei neatribuite în sumă de 388948,57 lei, precum și repararea prejudiciului moral cauzat în sumă de 100000 lei și încasarea din contul pârâtului a cheltuielilor de judecată, ulterior, la 18 decembrie 2020 fiind concretizate pretențiile prin care a solicitat: - obligarea Marelui Stat Major al Armatei Naționale să compenseze prejudiciul material în sumă de 300671,28 lei, constituit din taxa pentru studii a fiicei 108200 lei, și 192471,28 lei 1/2 din suma pensiei neatribuite și

neplătite pentru perioada 16.08.2016 - septembrie 2018 și ½din suma neplătită ca indemnizații, compensații, ajutoare materiale pentru aceeași perioadă; - obligarea Marelui Stat Major al Armatei Naționale la compensarea prejudiciului moral de 100000 lei.

Marele Stat Major al Armatei Naționale consideră acțiunea reclamantului ca fiind neîntemeiată și depusă cu încălcarea termenului de prescripție, din următoarele considerente.

La 25 iunie 2016 prin Hotărârea Judecătoriei Centru mun.Chișinău, Marele Stat Major al Armatei Naționale a fost obligat de a elibera lui ***** legitimația de participant la lichidarea consecințelor catastrofei de la Cernobîl, hotărârea a devenit irevocabilă la data de 11 noiembrie 2016. La 23 iunie 2017 reclamantului i-a fost eliberată legitimația *****

Ulterior, la 14 septembrie 2017, ***** s-a adresat cu o acțiune în judecată, prin care a solicitat obligarea Marelui Stat Major al Armatei Naționale de a elibera reclamantului certificat de participare la lichidarea urmărilor și consecințelor catastrofei de la Cernobîl. La 02 februarie 2018 prin Hotărârea Judecătoriei Chișinău, Marele Stat Major al Armatei Naționale al Armatei Naționale a fost obligat să elibereze Certificatul menționat supra. Hotărârea a fost menținută în vigoare prin Decizia Curții de apel Chișinău din 05 iunie 2018 și rămasă irevocabilă la 21 noiembrie 2018 potrivit încheierii Curții Supreme de Justiție.

Este de menționat că conform informațiilor prezentate de CNAS în referința sa, reclamantul a început a beneficia de drepturile sale, începând cu anul 2017, odată cu depunerea cererilor de solicitarea a ajutoarelor materiale.

În conformitate cu art.30 alin.(l) al Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, pensiile se stabilesc și se plătesc de către organele de asigurări sociale.

Menționează că, Marele Stat Major al Armatei Naționale nu face parte din sistemul organelor de asigurări sociale, acesta nu poate fi ținut și nici acuzat că a sistat plata pensiei.

Totodată, modul de plată a ajutorului material unic pentru însănătoșirea persoanelor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la C.A.E. Cernobîl, este reglementată de Regulamentul privind modul de stabilire și plată a ajutorului material unic pentru însănătoșire persoanelor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la C.A.E. Cernobîl, persoanelor cu dizabilități a căror dizabilitate e în legătură cauzală cu catastrofa de la Cernobîl, precum și a ajutorului material unic pentru întremarea colaboratorilor subdiviziunilor de risc deosebit, care au devenit persoane cu dizabilități, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1474/2016.

Prin urmare, conform pct.2 din Hotărârea Guvernului nr.1474/2016, cheltuielile legate de plata ajutorului material unic pentru însănătoșire cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la C.A.E. Cernobîl, persoanelor cu dizabilități a căror dizabilitate e în legătură cauzală cu catastrofa de la Cernobîl, precum și ajutorului material unic pentru întremarea colaboratorilor subdiviziunilor de risc deosebit, care au devenit persoane cu dizabilități și administrarea acestuia se efectuează din contul mijloacelor bugetului de stat, prin intermediul bugetului asigurărilor sociale de stat, iar conform pct.3 al hotărârii, controlul asupra executării acesteia a fost pusă în sarcina Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei prin intermediul Casei Naționale de Asigurări Sociale. Casa Națională de Asigurări Sociale, fiind autoritatea administrativă centrală din subordinea Guvernului, cu personalitate juridică ce administrează și gestionează sistemul public de asigurări sociale.

La fel, pretențiile cu privire la studiile fiicei reclamantului, le consideră neîntemeiate, reclamantul nu și-a argumentat pretențiile și nici nu a prezentat probe cu privire la aceste pretenții, or, conform art.118 alin.(l) Cod de procedura civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale.

Prin Legea nr.116/2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova, care a

intrat în vigoare la 01 aprilie 2019, iar la data intrării în vigoare a prezentului cod a fost abrogă Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10 februarie 2000.

Conform art.258 alin.(3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din analiza normei de drept sus indicate, admisibilitatea unei acțiuni intentate până la intrarea în vigoare a Codului administrativ, urmează a fi examinată de instanță conform prevederilor legale în vigoare la momentul depunerii cererii.

La caz, cererea de chemare în judecată a fost depusă de ***** la data de 14 ianuarie 2019, respectiv, admisibilitatea acesteia urma a fi examinată în baza prevederilor legale incidente la acel moment, fapt stabilit și prin Decizia Completului specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău din 01 noiembrie 2021.

Astfel, în conformitate cu art.14 alin.(l) al Legii contenciosului administrativ nr.793/2000 (în vigoare la momentul depunerii cererii de chemare în judecată), „Persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia(...)".

Conform art.16 al Legii contenciosului administrative nr.793/2000, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte a actului respectiv și repararea pagubei cauzate. Acțiunea poate fi înaintată nemijlocit instanței de contencios administrativ în cazurile expres prevăzute de lege și în cazurile în care persoana se consideră vătămată într-un drept al său prin nesoluționarea în termen legal ori prin respingerea cererii prealabile privind recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei cauzate.

În corespundere cu art.17 alin.(l) și (4) al Legii contenciosului administrativ, cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge: a) de la data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea acesteia. Termenul de 30 de zile specificat la alin.(l) este termen de prescripție.

În aceste condiții, înaintarea unei cereri în instanța de judecată, prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins peste termenul de 30 de zile de la primirea răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea acesteia, norma art.25 alin.(l) lit.a) al Legii contenciosului administrativ nr.793/2000, prevede că judecând acțiunea, instanța de contencios administrativ respinge acțiunea ca fiind nefondată sau depusă cu încălcarea termenului de prescripție.

Cu referire la cerința reclamantului privind încasarea prejudiciului moral, în conformitate cu art.2036 alin.(l) din Codul civil „în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri

prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.”

Respectiv, pentru declanșarea răspunderii civile delictuale în vederea reparării prejudiciului moral, persoana care se consideră vătămată într-un drept nepatrimonial, are obligația procesuală de a proba următoarele condiții: existența faptei ilegale, raportul obiectiv de cauzalitate dintre faptă și prejudiciul moral, autorul prejudiciului moral, drepturile nepatrimoniale încălcate, prin ce se manifestă prejudiciul moral și cuantumul acestuia în echivalent bănesc.

Astfel, obligația de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral o exercită partea vătămată, de aceea în cererea despre compensarea prejudiciului moral aceasta trebuie să indice de către cine, în ce circumstanțe și în baza căror acțiuni(inacțiuni) i-au fost cauzate suferințe morale(psihice) sau fizice, prin ce se manifestă acestea.

Potrivit dispozițiilor art.20 Cod administrativ, temeiul acțiunii în contencios administrativ, îl reprezintă încălcarea unui drept legitim sau a unei libertăți stabilite prin lege, prin activitatea administrativă.

În corespundere cu art.10 alin.(2) Cod administrativ, decizia autorității publice privind acordarea despăgubirilor pentru prejudiciile cauzate prin activitatea administrativă ilegală este un act administrativ individual.

Conform prevederilor art.167 alin.(4) Cod administrativ, dacă prin cererea prealabilă se solicită și repararea prejudiciului, atunci cererea privind repararea prejudiciului se examinează de autoritatea publică emitentă în procedură administrativă separată.

În sensul art.60 alin.(3) Cod administrativ, urmare a unei soluții judecătorești definitive prin care s-a anulat actul administrativ ilegal, permite formularea către autoritate a cererii privind acordarea despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat prin emiterea unui act administrativ individual sau normativ ilegal.

Art.206 Cod administrativ statuează că o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); b) obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare); c) impunerea la acțiune, la tolerare a acțiunii sau la inacțiune (acțiune în realizare); d) constatarea existenței sau inexistenței unui raport juridic ori nulității unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acțiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acțiune de control normativ).

În accepțiunea art.224 Cod administrativ, drept efect al felurilor acțiunilor în contencios administrativ, hotărârile judecătorești vor viza: a) anularea în tot sau în parte a actului administrativ individual, precum și a eventualei decizii de soluționare a cererii prealabile, dacă acestea sânt ilegale și prin ele reclamantul este vătămat în drepturile sale - în baza unei acțiuni în contestare; b) anularea în tot sau în parte a actului administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă și obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenției reclamantului de emitere a actului este întemeiată în - în baza unei acțiuni în obligare; c) obligarea la acțiune, tolerare sau inacțiune, dacă o astfel de pretenție a reclamantului este întemeiată - în baza unei acțiuni în realizare; d) constatarea existenței sau inexistenței unui raport juridic ori nulitatea unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ, dacă raportul juridic există sau, respectiv, nu există ori actul administrativ individual sau contractul administrativ este nul - în baza unei acțiuni în constatare, și e) anularea în tot sau în parte a actului administrativ normativ, dacă acesta este ilegal, sau constatarea nulității acestuia, dacă acesta este nul - în baza unei

acțiuni de control normativ.

În speța dată, se constată, că reclamantul a înaintat în instanța de judecată o solicitare, în procedura contenciosului administrativ, prin care solicită achitarea prejudiciului moral în mărime de 100000 lei, fără însă a fi înaintată în acest sens o cerere pentru emiterea unui act administrativ individual de despăgubire morală, pentru ca Marele Stat Major al Armatei Naționale să se expună pe marginea acestei solicitări, temei instituit de art.207 alin.(2) lit.f) Cod administrativ pentru declararea inadmisibilității pretenției privind repararea prejudiciului moral.

Or, pentru soluționarea acesteia reclamantul avea obligația de a iniția o procedură administrativă în baza unei cereri de despăgubire adresate autorității pârâte, acțiune impusă de dispozițiile Codului administrativ, astfel încât în lipsa acesteia, instanța de judecată nu este îndreptățită să soluționeze această chestiune.

Urmare a celor expuse, solicită respingerea cererii de chemare în judecată înaintate de ***** către Marele Stat Major al Armatei Naționale ca neîntemeiată și depusă cu încălcarea termenului de prescripție, în temeiul art.224 alin.(l) lit.f) Cod administrativ și, respectiv, art.25 alin.(l) lit.a) al Legii contenciosului administrativ nr.793/2000(în vigoare la momentul depunerii cererii de chemare în judecată).

În cadrul ședințelor judecătorești, reprezentantul pârâtului, Vitalie Cojocari, împuternicit în baza procurii ***** din 09.02.2023 a solicitat respingerea acțiunii, reiterând argumentele expuse în scris, în referința prezentată instanței.

Aprecierea instanței de judecată:

Examinând acțiunea în contencios administrativ a reclamantului *****, ascultând explicațiile participanților la proces, cerectând probele administrate în ansamblul şi interconexiunea lor, normele legii aplicabile, instanța de judecată a ajuns la concluzia că acțiunea în contencios administrativ a reclamantului ***** împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și împotriva Marelui Stat Major al Armatei Naționale privind anularea actelor administrative individuale defavorabile, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, este neîntemeiată și pasibilă de respins, din următoarele considerente.

Cronologia lucrărilor dosarului denotă următoarele:

La 14.01.2019, reclamantul ***** s-a adresat Judecătoriei Soroca cu cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Marelui Stat Major al Armatei Naționale privind încasarea ajutorului material, compensațiilor, pensiei și a prejudiciului moral(f.d.1-10, vol.I).

Prin încheierea Judecătoriei Soroca, sediul central din 26.02.2019, s-a dispus încetarea procesului(f.d.106-110, vol.I).

Prin încheierea Judecătoriei Soroca, sediul Central din 26.02.2019, s-a dispus declinarea competenței în favoarea Judecătoriei mun.Chișinău, sediul Central(f.d.115-117, vol.I).

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 20.07.2020, s-a dispus declinarea competenței în favoarea instanței de contencios administrativ(f.d.177-178, vol.I).

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 11.09.2020, s-a dispus declararea conflictului negativ de competență(f.d.184-186, vol.I).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinăui din 05.10.2020, s-a constatat competența Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani la judecarea cauzei de contencios administrativ la acțiunea reclamantului ***** împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Marelui Stat Major al

Armatei Naționale privind încasarea ajutorului material, compensațiilor, pensiei și a prejudiciului moral(f.d.191-194, vol.I).

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 17.05.2021, s-a dispus declararea inadmisibilității acțiunii în contencios administrativ reclamantului ***** împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Marelui Stat Major al Armatei Naționale privind încasarea ajutorului material, compensațiilor, pensiei și a prejudiciului moral(f.d.19-22, vol.II).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 01.11.2021, a fost anulată încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 17.05.2021. Ca temei de anulare a actului de dispoziție emis de instanța de fond, instanța judecătorească ierarhic superioară a indicat că, instanța de fond nejustificat a declarat inadmisibilă acțiunea reclamantului ***** împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Marelui Stat Major al Armatei Naționale privind încasarea ajutorului material, compensațiilor, pensiei și a prejudiciului moral, deoarece la momentul depunerii acțiunii, tardivitatea nu constituia temei de admisibilitate, ci asupra acesteia instanța urma a se expune prin hotărâre, după examinarea fondului(f.d.67-73, vol.II).

Prin încheierea președintelui interimar al Judecătoriei Chișinău din 06.12.2022, s-a dispus redistrubuirea cauzei.

Prin cererea de concretizare și modificare a pretențiilor din 28.06.2023, înregistrată cu nr.intrare *****, se solicită:

- anularea răspunsurilor Casei Naționale de Asigurări Sociale *****din 12.05.2020 și***** din 26.05.2021, precum și răspunsului Marelui Stat Major al Armatei Naționale ***** din 15.06.2021 la cererea prealabilă semnală de *****, cu recunoașterea drepturilor pretinse: la pensie neatribuită și neplătită pentru perioada 16.08.2016 - septembrie 2018; la indemnizații, compensații, ajutoare materiale pentru aceeași perioadă; la suma penalității de întârziere a plății(dobânda); la achitarea taxei pentru studii a fiicei;
- obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale și a Marelui Stat Major al Armatei Naționale să compenseze în mod solidar prejudiciul material în sumă totală de 1 476 178, 67 lei, constituit din: a) 888 297,84 lei, ce constituie suma pensiei neatribuite și neplătite pentru perioada 16.08.2016 - septembrie 2018 și suma neplătită ca indemnizații, compensații, ajutoare materiale pentru aceeași perioadă; b) 479 680,83 lei, ce constituie suma penalității de întârziere a plății(dobânda); c) 108 200 lei, ce constituie taxa pentru studii a fiicei;
- obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale și a Marelui Stat Major al Armatei Naționale la compensarea în mod solidar a prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei;
- compensarea cheltuielilor de judecată din contul ambilor pârâți;

Potrivit art.258 alin.(3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ iniţiate pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acţiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs şi de contestare cu recurs a încheierilor judecătoreşti.

În conformitate cu art.17 Cod administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Noţiunea de „act administrativ” este reglementată în legislația națională, cât şi în Rezoluţia (77)31 Cu privire la protecţia individului faţă de actele autorităţilor administrative, adoptată de Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei la 28 septembrie 1997, statuează că,

actul administrativ este o manifestare juridică unilaterală de voinţă, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorităţi publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii, actul administrativ desemnează orice măsuri individuale sau decizii luate în cadrul exercitării autorităţii publice, susceptibile de a afecta direct drepturile, libertăţile sau interesele persoanelor fizice sau juridice şi care nu este un act îndeplinit în cadrul exercitării unei funcţii judiciare.

Conform art.206 Cod administrativ, (1) O acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acţiune în contestare); b) obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare); c) impunerea la acţiune, la tolerare a acţiunii sau la inacţiune (acţiune în realizare); d) constatarea existenţei sau inexistenţei unui raport juridic ori nulităţii unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acţiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acţiune de control normativ). (2) Acţiunea în constatare prezumă existenţa unui interes îndreptăţit pentru constatarea solicitată. Acţiunea în constatare nu poate fi înaintată dacă reclamantul îşi poate sau şi-ar putea revendica drepturile printr-o altă acţiune prevăzută la alin.(1), cu excepţia situaţiei cînd se urmăreşte constatarea nulităţii unui act administrativ individual sau normativ.

Conform art.208 Cod administrativ, (1) în cazurile prevăzute de lege, pînă la înaintarea acţiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă.

Potrivit art.209 Cod administrativ, (1) Acţiunea în contestare şi acţiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluţionarea acesteia; b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă.

Prevederile art.165 alin.(1) referitoare la nesoluţionarea în termen se aplică corespunzător. (2) Dacă informaţia cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conţine în actul administrativ individual sau în decizia cu privire la cererea prealabilă ori este indicată incorect, înaintarea acţiunii în contencios administrativ se admite în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ sau a deciziei cu privire la cererea prealabilă. (3) Pentru acţiunea în realizare, acţiunea în constatare şi acţiunea de control normativ nu există termen de înaintare a acţiunii în contencios administrativ.

Potrivit art.165 alin.(1) Cod administrativ, cererea prealabilă se depune în termen de 30 de zile de la comunicarea sau notificarea actului administrativ individual ori respingerea petiţiei. Daca autoritatea publică nu soluționează cererea în termenul prevăzut de prezentul cod, cererea prealabilă poate fi depusă în decursul unui an de la expirarea termenului.

Cu referire la admisibilitatea acțiunii pe temeiul respectării procedurii prealabile, se reține că reclamantul a depus cereri prealabile înaintate Casei Naționale de Asigurări Sociale și Marelui Stat Major al Armatei Naționale, care prin răspunsurile contestate - *****din 12.05.2020 și***** din 26.05.2021 și ***** din 15.06.2021, au fost respinse.

Analizând circumstanțele speței în coraport cu normele legale precitate referitoare la admisibilitatea acțiunii, instanța de judecată constată că reclamantul a respectat procedura prealabilă, și-a realizat dreptului său la acțiune în interiorul termenului prevăzut de lege, respectiv, temei de declarare a acțiunii ca fiind inadmisibilă pe motive de tardivitate, nu există. În astfel de circumstanțe, fiind respectată procedura și termenul de depunere a acțiunii în contencios administrativ, instanța judecătorească va soluționa fondul cauzei.

Controlul judecătoresc al legalității actelor administrative, presupune apărarea drepturilor

și intereselor legitime ale cetățenilor, împotriva abuzurilor administrației publice, în condițiile legii contenciosului administrativ. Acest control se înfăptuiește de către instanțele de judecată în condițiile legii privind organizarea judecătorească. Întru elucidarea subiectului privind realizarea controlului judecătoresc se impune conceptul competenței, în baza căruia se realizează respectivul control. Pornind de la scopul primordial al instituției contenciosului administrativ care este prestabilit de legiuitor și care presupune contracararea abuzurilor şi exceselor de putere ale autorităţilor publice, apărarea drepturilor persoanei în spiritul legii, ordonarea activităţii autorităţilor publice,
asigurarea ordinii de drept.

Și reieșind din dreptul subiectiv al subiectului afectat, care la fel a fost predeterminat de legiuitor și care a fost formulat astfel - orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanţei de contencios administrativ competente pentru a obţine anularea actului, recunoaşterea dreptului pretins şi repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Alegațiile autorităților publice pârâte privind inadmisibilitatea acțiunii sunt neîntemeiate, respectiv, instanța de judecată, ținând cont și de faptul că acțiunea a fost depusă până la intratarea în vigoare a Codului administrativ, în vederea neadmiterii încălcării dreptului reclamantului de acces la justiție și a dreptului acestuia la un recurs efectiv, consideră necesar examinarea fondului cauzei.

Astfel, obiect al examinării prezentei cauze în instanța de contencios administrativ îl constituie verificarea legalității actelor administrative individuale defavorabilie contestate – răspunsurilor Casei Naționale de Asigurări Sociale *****din 12.05.2020 și***** din 26.05.2021 și a răspunsului Marelui Stat Major al Armatei Naționale ***** din 15.06.2021.

Prin răspunsul *****din 12.05.2020, Casa Națională de Asigurări Sociale, examinând în fond cererea prealabilă depusă de reclamant, a respins-o ca neîntemeiată. S-a explicat modalitatea de contestare a deciziei emise în procedura prealabilă, și anume: în ordinea contenciosului administrativ, în termen de 30 de zile de la notificare, la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, situată pe str.Kiev, 3, mun.Chișinău.

Prin răspunsul***** din 26.05.2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a acordat reclamantului termen pentru înlăturarea neajunsului, și anume: cererea prealabilă transmisă în formă electronică nu conținea elementele semnăturii electronice.

Prin răspunsul ***** din 15.06.2021, Marele Stat Major al Armatei Naționale, la fel a respins cererea reclamantului.

Circumstanțele de fapt și de drept referitoare la fondul cauzei, stabilite în cadrul cercetării judecătorești, denotă următoarele:

La data 24.05.2017, reclamantul ***** a depus cerere la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Soroca, prin care a solicitat acordarea pensiei pentru limită de vârstă conform Legii ***** privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl.

Prin decizia ***** din 06.06.2017 emisă de CTAS Soroca, s-a respins cererea reclamantului privind stabilirea pensei pentru limita de vârstă, deoarece conform documentelor prezentate nu se confirmă raportarea reclamantului la persoanele enumerate la alin.14 alin.(1) al Legii nr.909/1992.

La data de 17.09.2018 reclamantul a depus la CTAS Soroca cerere și documentele care confirmă statutul de participant la lucrările de lichidare a urmărilor avariei de la C.A.E Cernobîl

în zona de înstrăinare, prin care a solicitat acordarea pensei pentru limita de vârstă conform Legii nr.909/1992

Prin decizia *****, aprobată la data de 20.11.2018 de CTAS Soroca, reclamantului i s-a stabilit, începând cu 17.09.2018, pensei pentru limita de vârstă în temeiul art.14 alin.(1) al Legii nr.909/1992.

Aici, instanța de judecată va sublinia cu titlu de principiu că, decizia CTAS Soroca ***** din 20.11.2018, a obținut puterea lucrului decis, ceea ce înseamnă că beneficiază de prezumția de legalitate și nefiind contestată și, respectiv, anulată, produce efecte juridice de la data emiterii, nu și retroactiv.

Conform prevederilor art.14 alin.(1) al Legii nr.909/1992: 1. Cetățenii (îndreptați temporar sau trimiși în delegație), care au participat în anii ***** la lucrările de lichidare a urmărilor avariei de la C.A.E Cernobîl în zona de înstrăinare, precum și militarii, lucrătorii organelor afacerilor interne și supușii militari recrutați în cantonamente speciale, acei care și-au satisfăcut în această perioada serviciul în Forțele Armate, în trupele și organele Comitetului pentru Securitatea Statului, în trupele de interne și cele de căi ferate, în alte formațiuni militare și au fost atrași la lucrările de lichidare a urmărilor avariei în cauză din zona de înstrăinare au dreptul la pensie: bărbații la atingerea vârstei de 50 ani, având vechimea în muncă de cel puțin 20 ani, indiferent de durata lucrului (serviciului) în zona de înstrăinare; femeile, la atingerea vârstei de 45 ani, având vechimea în muncă de cel puțin 15 ani, indiferent de durata lucrului (serviciului) în zona de înstrăinare. 2. Cetățenii (îndreptați temporar sau trimiși în delegație), care s-au îmbolnăvit de boală profesională, legată de iradierea în timpul participării la lucrările de lichidare a urmării avariei de la C.A.E. Cernobîl în zona de înstrăinare au dreptul la pensie: bărbații, la atingerea vârstei de 50 ani, având vechimea în muncă de cel puțin 20 ani, indiferent de durata lucrului în zona de înstrăinare; femeile, la atingerea vârstei de 45 ani, având vechimea în muncă de cel puțin 15 ani, indiferent de durata lucrului în zona de înstrăinare. 3. Cetățenii (îndreptați temporar sau trimiși în delegație) care au participat în anul 1988 la lucrările de lichidare a urmărilor avariei de la C.A.E Cernobîl în zona de înstrăinare, precum ți militarii, lucrătorii organelor afacerilor interne și supușii militari recrutați în cantonamente speciale , acei care și-au satisfăcut în această perioada serviciul în Forțele Armate, în trupele și organele Comitetului pentru Securitatea Statului ,în trupele de interne și cele de căi ferate în alte formațiuni militare și care au fost atrași la lucrările de lichidare a urmărilor avariei în zona de înstrăinare au dreptul la pensie: bărbații, la vârsta de 55 ani, având vechimea în muncă de cel puțin 25 ani, indiferent ele durata lucrului (serviciului) în zona de înstrăinare; femeile, la atingerea vârstei de 50 ani având vechimea în muncă de cel puțin 20 ani, indiferent de durata lucrului (serviciului)în zona de înstrăinare. 4. Pensiile pentru limită de vârstă pentru cetățenii enumerați în prezentul articol se calculează în conformitate cu Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat. 5. Plata pensiilor pentru limita de vârstă, inclusiv pensionarilor care lucrează, se efectuează în mărime deplină.

În speță, după cum s-a menționat *supra*, cererea și documentele necesare pentru stabilirea pensei conform art.14 alin.(1) al Legii nr.909/1992, au fost depuse de reclamant la data de *****

Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii nu prevede și nu admite stabilirea pensei de la o dată anterioară depunerii cererii și a documentelor relevante.

Potrivit art.7 alin.(14) al Legii nr.909/1992, persoanele indicate în pct.1 al art.6 din prezenta lege au dreptul de a beneficia de concediu anual în perioada ce le convine, precum și a primi un concediu adăugător de 14 zile calendaristice cu păstrarea salariului.

Prin Hotărârea Guvernului nr.1419 din 15.12.2006 a fost aprobat Regulamentul privind

modul de acordare și plată a concediului suplimentar pentru unele categorii de persoane.

Potrivit pct.5 al Regulamentului, cererea, împreună cu documentele menționate mai sus, se depune la locul de muncă până la 31 decembrie al anului respectiv. Pct.6 stipulează că angajatorul va calcula, în termen de 3 zile de la data primirii cererii, suma necesară pentru plata concediului suplimentar. Certificatul pentru fiecare beneficiar, autentificat în modul stabilit, cu specificarea datelor personale ale beneficiarului, numărul buletinului de identitate, numărul legitimației, suma necesară pentru plata concediului suplimentar (anexa nr.1 la prezentul Regulament) și copia ordinului de acordare a concediului suplimentar se eliberează solicitantului. Pct.7 indică că solicitantul depune la Casa teritorială de asigurări sociale de la locul de trai cererea privind plata pentru concediul suplimentar, certificatul cu suma fixă pentru plată și copia ordinului de acordare a concediului suplimentar.

Prin urmare, în cadrul cercetării judecătorești autoritatea publică pârâtă a demonstrat că, reclamantului i s-a calculat concediul suplimentar de 14 zile calendaristice, începând cu anul 2017, iar până în anul 2017 reclamantul nu a depus vreo cerere și documentele necesare privind acordarea concediului menționat. În asemenea condiții, nu există temei pentru calcularea și achitarea concediului suplimentar de 14 zile calendaristice anterior anului 2017, deoarece cadrul legal nu acordă autorității publice pârâte, și anume Casei Naționale de Asigurări Sociale, asemenea posibilități, ceea ce înseamnă că autoritatea publică pârâtă, responsabilă de achitarea prestațiilor sociale, în cazul în care avea să admită asemenea pretenții, avea să emită un act administrativ individual ilegal.

Conform art.10 al Legii nr.909/1992, persoanele indicate în pct.2 al art.6 din prezenta lege li se plătește anual un ajutor material unic pentru însănătoșire în mărime de un salariu mediu lunar pe republică pentru anul precedent.

Prin Hotărârea Guvernului nr.1474 din 30.12.2016 a fost aprobat Regulament privind modul de stabilire și plata ajutorului material unic pentru însănătoșire persoanelor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la C.A.E Cernobîl, persoanelor cu dizabilități a căror dizabilitate e în legătură cauzală cu catastrofa de la Cernobîl, precum și a ajutorului material unic pentru colaboratorii subdiviziunilor de risc deosibit, care au devenit peroane cu dizabilități.

Conform pct.5 din Regulamentul nominalizat, ajutor material unic se stabilește și se achită o dată pe an și nu se recalculează pentru anul stabilit.

Potrivit pct.6 din Regulament, dreptul la ajutor material unic se stabilește de către casele teritoriale de asigurări sociale de la locul permanent de trai în baza cererii depuse ce către beneficiar sau de reprezentantul legal al acestuia.

Pct.8 din același Regulament prevede că, cererea cu documentele necesare se depune la casa teritorială de asigurări sociale de la locul de trai anual până la 31 decembrie, inclusiv al anului respectiv. În cazul prezentării cererii și a documentelor necesare după expirarea termenului de 31 decembrie a anului în curs, stabilirea și plata ajutorului material unic pentru anul respectiv nu se efectuează.

Reclamantului ***** începând cu anul 2017, ca persoanei care cade sub incidența pct.2 al art.6 din Legea nr.909/1992, în baza cererilor depuse i s-a stabilit și s-a achitat o dată pe un ajutor material unic pentru însănătoșire. Prin urmare, acțiunea reclamantului în partea achitării ajutorului material unic pentru însănătoșirea anterior anului 2017, la fel, nu este pasibilă de admis, or, pentru anii respectivi reclamantul nu a depus cereri cu anexarea documentelor necesare. Iar, Regulamentul sus menționat exclude posibilitatea stabilirii și achitării ajutorului material unic pentru însănătoșire în lipsa cererii și documentelor confirmative, precum și

depunerea acestora după expirarea termenului de 31 decembrie a anului în curs.

Art.8 al Legii nr.909/1992 prevede că, persoanele menţionate la pct.2 al art.6 din prezenta lege au de dreptul de a fi asigurate anual, în mod prioritar cu biletele gratuite(în cazul indicațiilor medicale) la instituțiile balneo-sanatoriale, aflate pe teritoriul republicii, precum și la sanatoriile amplasate pe teritoriul Ucrainei „Moldova”(Odessa), ”Moldova”(Truscaveț), „Sănătatea, „Serghei Lazo” și ”Zolotaia niva” (Sergheevca), iar în cazul în care procurarea biletelor a imposibilă, de a primi o compensație bănească în mărimea costului mediu al unui biletelor e imposibilă, de a primi o compensație bănească în mărimea costului mediu al unui bilet, în condițiile stabile de Guvern.

Prin Hotărârea Guvernului nr.1152 din 13.10.2008 a fost aprobat Regulamentul privind modul de asigurare cu bilete gratuite de tratament în instituțiile balneo-sanatoriale și de plată a compensației bănești, în schimbul biletelor, persoanelor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl și colaboratorilor subdiviziunilor de risc deosebit, care s-au îmbolnăvit de boală actinică sau au devenit persoane cu dizabilități.

Potrivit pct.10 al Regulamentului, anual, până la data de 25 ianuarie a anului respectiv, persoanele (temporar îndreptate sau trimise în delegație), care au participat la lichidarea consecințelor avariei în zona de înstrăinare sau la alte lucrări la C.A.E Cernobîl, pentru a beneficia de bilete, prezintă la Casa Teritorială de Asigurări Sociale de la locul de trai cererea pentru eliberarea biletului cu setul de documente enumerat la același pct.10.

Conform pct.23 al Regulamentului, în cazul în care nu este posibilă procurarea și acordarea biletului conform profilului instituției balneo-sanatoriale recomandate, persoanele specificate la punctele 2-6 ale prezentului Regulament au dreptul la o compensație bănească în mărimea costului mediu al unui bilet, începând cu trimestrul doi al anului în curs.

La fel, pct.25 prevede că, compensația pentru persoanele specificate la punctele 2-6 ale prezentului Regulament se stabilește în baza cererii și documentelor depuse de către beneficiar, în conformitate cu pct.10 și, după caz, pct.11, la CTAS de la locul de trai.

Iar potrivit pct.13 al Regulamentului, în cazul prezentării documentelor după expirarea termenului de 31 decembrie a anului în curs, eliberarea biletului sau plata compensații bănești pentru anul respectiv, nu se efectuează.

Prin urmare, având în vedere că reclamantul ***** în anul 2018, în baza cererii depuse cu documentele necesare, a beneficiat de bilet de tratament balneo-sanatorial; în anul 2019 a beneficiat de compensație bănească în mărime costului mediu al unui bilet de tratament balneo-sanatorial, iar până în anul 2018, reclamantul nu a depus cereri cu documentele necesare pentru acordarea biletului de tratament balneo-sanatorial, prin urmare, temei legal pentru stabilirea compensațiile bănești pentru anii precedenți, nu există.

La fel, art.13 al Legii nr.909/1992 prevede, în scopul asigurării protecției sociale, a asistenței medicale și a însănătoșirii, copiilor născuți după 26 aprilie 1986, unul din părinții cărora a avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, precum și a copiilor evacuați din zona de înstrăinare li se acordă până la vârsta de 18 ani, asigurare anuală cu bilete gratuite (în cazul indicaților medicale) la instituțiile balneo-sanatoriale și la alte instituții de fortificare a sănătății, iar în cazul în care procurarea biletelor nu este posibilă ei primesc o compensație bănească în mărimea costului mediu al unui bilet, în condițiilor stabilite de Guvern. Documentele necesare pentru primirea biletelor menționate se depun până la data de 31 decembrie a anului respectiv. În cazul prezentării documentelor după expirarea termenului fixat, eliberarea biletelor sau plata compensaților bănești pentru anul expirat, nu se efectuează.

După cum s-a stabilit în cadrul cercetării judecătorești, careva cereri cu documentele

necesare din partea reclamantului privind asigurarea anuală cu bilete gratuite la instituțiile balneo-sanatoriale sau compensație bănească în mărimea costului mediu al unui bilet, potrivit art.13 indicat, nu au fost depuse de către reclamant, la casa teritorială. Respectiv, revendicările reclamantului privind achitarea compensației în schimbul biletului de tratament al fiicei, sunt neîntemeiate.

Potrivit art.7 alin.(13) al Legii nr.909/1992, persoanele indicate în pct.1 art.6 din prezenta lege au dreptul de a fi asigurate, conform normelor, cu produse alimentare și cu suplimente alimentare, ce contribuie la eliminarea din organism radionuclizilor, fiind repartizate la magazinele respective, sau de a beneficia compensație bănească lunară în condițiile stabilite de Guvern.

Prin Hotărârea Guvernului nr.1189 din 22.10.2008 a fost aprobat Regulamentul privind modul de stabilire și plată a compensației bănești lunare în schimbul asigurării cu produse alimentare și suplimente alimentare.

Conform pct.5 al Regulamentului, compensația bănească se stabilește începând cu luna în care a fost depusă cererea cu toate documentele necesare persoanelor menţionate în punctul 2 al prezentul regulament.

După cum s-a menționat în cadrul cercetării judecătorești, cererea și documentelor necesare pentru stabilirea compensației bănești lunare în schimbul asigurării cu produse alimentare și suplimente alimentare, au fost depuse de reclamant la casa teritorială la data de 23.05.2017, respectiv, din luna mai 2017 acesta a beneficiat de compensația menționată.

Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1189 din 22.10.2008, nu admite stabilirea și achitarea compensației bănești lunare în schimbul asigurării cu produse alimentare și suplimente alimentare, anterior depunerii cererii și documentelor necesare în acest sens.

Totodată, instanța de judecată reține că prevederile art.30 alin.(1) din Legea privind sistemul public de pensii*****din 14.10.1998, prevede că pensiile se stabilesc şi se plătesc de către organele de asigurări sociale.

Art.31 din Legea nr.156 din 14.10.1998 prevede: (2) Cererea de pensionare şi actele necesare se depun la organul teritorial de asigurări sociale de la domiciliul asiguratului, unde se înregistrează în mod obligatoriu. (3) Acordarea drepturilor la pensie sau respingerea cererii de pensionare se face prin decizie, emisă de organul teritorial de asigurări sociale şi semnată de conducătorul acestuia, în termen de 30 de zile de la data depunerii cererii cu toate actele necesare.

Respectiv, acțiunea reclamantului ***** în partea revendicărilor înaintate împotriva pârâtului Marele Stat Major al Armatei Naționale privind încasarea plăților sociale, care nu face parte din sistemul organelor de asigurări sociale, nu se bazează pe nici un temei de drept. Or, potrivit pct.2 din Hotărârea Guvernului nr.1474/2016, cheltuielile legate de plata ajutorului material unic pentru însănătoșire cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la C.A.E. Cernobîl, persoanelor cu dizabilități a căror dizabilitate e în legătură cauzală cu catastrofa de la Cernobîl, precum și ajutorului material unic pentru întremarea colaboratorilor subdiviziunilor de risc deosebit, care au devenit persoane cu dizabilități și administrarea acestuia se efectuează din contul mijloacelor bugetului de stat, prin intermediul bugetului asigurărilor sociale de stat, iar conform pct.3 al hotărârii, controlul asupra executării acesteia a fost pusă în sarcina Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei prin intermediul Casei Naționale de Asigurări Sociale. Casa Națională de Asigurări Sociale, fiind autoritatea administrativă centrală din subordinea Guvernului, cu personalitate juridică ce administrează și gestionează sistemul public de asigurări sociale.

Subsecvent, instanța de judecată conchide și asupra netemeiniciei acțiunii reclamantului ***** în partea pretențiilor privind încasarea prejudiciului moral în mod solidar din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale și din contul Marelui Stat Major al Armatei Naționale. Or, legalitatea actelor contestate, duce indubitabil și la respingerea cerinței de obligare a emiterii actului administrativ individual favorabil privind repararea prejudiciului, deoarece autoritățile publice răspund pentru prejudiciul cauzat doar atunci când au emis acte administrative ilegale. În speță, actele administrative individuale defavorabile, emise de pârâți, contestate de reclamant, fiind legale, nu există temei de angajare a răspunderii autorităților publice pârâte.

În acest context, instanța judecătorească subliniază că, pentru a fi anulat un act administrativ, reclamantul exercitând dreptul său la acțiune, urmează nu doar la general să-și expună dezacordul cu activitatea administrativă, ci să-și întemeieze cererea de chemare în judecată pe prevederile exprese a legii: 1) în cazul în care consideră că actul administrativ este ilegal în fond ca fiind emis contrar prevederilor legii, să indice expres care anume norme legale, în viziunea lui, au fost încălcate; 2) în cazul în care consideră că actul administrativ este ilegal ca fiind emis cu încălcarea competenței, urmează să facă referire la normele juridice care reglementează competența, astfel, încât să dovedească încălcarea acesteia; 3) în cazul în care invocă că actul administrativ este ilegal ca fiind emis cu încălcarea procedurii stabilite, urmează să indice expres normele procedurale care au fost încălcate.

Potrivit art.224 alin.(1) lit.f) din Codul administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărîri: respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sînt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărîri prevăzute la lit.a)–e).

Reieşind din cele supra relatate, examinând temeiurile invocate de reclamant întru admiterea acțiunii și coroborându-le cu argumentele invocate de autoritățile pârâte invocare întru respingerea acțiunii, probele acumulate, precum și normele legale aplicabile speței, instanța de judecată nu a identificat temeiuri de ilegalitate a actelor administrative emise de Casa Națională de Asigurări Sociale și Marele Stat Major al Armatei Naționale, motiv pentru care conchide că temei de admitere a acțiunii, nu există.

Conform prevederilor art.art.224 alin.(1) lit.f), 232 din Codul administrativ al Republicii Moldova; art.art.236-241 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, instanța de judecată,

H O T Ă R Ă Ş T E:

Acțiunea în contencios administrativ a reclamantului ***** împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, Marelui Stat Major al Armatei Naționale privind anularea răspunsurilor Casei Naționale de Asigurări Sociale *****din 12.05.2020 și***** din 26.05.2021; anularea răspunsului Marelui Stat Major al Armatei Naționale ***** din 15.06.2021; obligarea emiterii actului administrativ favorabil privind compensarea în mod solidar a prejudiciului material în sumă totală de 1.476.178,67 lei și a prejudiciului moral în sumă de 100.000 lei, se respinge ca fiind neîntemeiată.

Hotărârea cu drept de apel la Curtea de Apel Chişinău în termen de 30 zile de la pronunţarea dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chişinău, sediul Centru (adresa: mun.Chișinău, bd.Ștefan cel Mare și Sfânt nr.162).

Judecător Liudmila Holeviţcaia